

OUDE DELFT

JESSICA DE KORTE

De bibliotheek van de TU Delft heeft sinds de oprichting in 1842 de grootste collectie technische literatuur van het land bij elkaar weten te krijgen. Bezoekers kregen ondertussen met een hoop veranderingen te maken, van de komst van de telex en bibliofoon tot aan de digitalisering.

Steeds meer boeken én techniek

Honderden studenten zitten in een strak, modern interieur ijverig te werken achter hun laptop of een van de vele Dell-computers. Ze zijn gekleed in spijkerbroeken en gypies, evenals de balie-medewerker die helpt bij het vinden van het juiste boek. In de digitale catalogus kun je vinden wat je maar wilt, van ruim 800 astronomieboeken tot een bijbel uit 1834 en het oudste werk: een wiegendruk van Joannis de Sacro Bosco over astronomie uit 1485. Alles met een muisklik.

Hoe anders ging dat er 150 jaar geleden aan toe, bij de start van de bibliotheek. De voornamelijk vrouwelijke medewerkers hadden een dagtaak aan het beplakken van de boeken en het bijhouden van het kaartensysteem. „Studenten waren gek op de meiden met hun knotjes en rokken en er zijn veel liefdes ontstaan,” vertelt Addie Ritter (60), sinds 1975 bij de bibliotheek werkzaam. „Sinds de ict een stuk belangrijker is geworden, zie je overigens meer mannen.” De bibliothecaris was een strenge man, de eerste vrouwelijke directeur kwam in 2001.

Ritters familie is al lange tijd bij de bibliotheek betrokken; zijn grootvader werkte er van 1912 tot 1962 en zijn vader van 1937 tot 1982. „Mijn opa heeft het fotografisch laboratorium opgezet, het huidige New Media Center. Dat begon met het maken van simpele foto's van boeken. Maar later maakte hij een apparaat met camera waar de boeken in neergelegd konden worden. Het was een soort voorloper van het kopieerapparaat. Door de liefde voor de kaartenwereld kwam ik zelf op de cartografie-afdeling terecht.”

Thuis werd vaak over de bibliotheek gesproken en nog steeds vinden hij en zijn collega's het bijzonder om er te werken. Sinds 2007 is dat in een hypermodern Mecanoo-gebouw van 15.000 vierkante meter op de TU-campus. De 60-jarige laat oude zwart-witfoto's zien, waarop medewerkers de boeken nog met karretjes vervoerden. „Vandaag de dag worden in het magazijn stepjes gebruikt,” zegt collega Marietje Ruijgrok (50), beheerder oude collecties, met een lach.

De bibliotheek werd in 1842 tegelijkertijd met de voorloper van de universiteit, de Koninklijke Academie, opgericht. Ingenieur Lipkens wilde de technische opleidingen een eigen gebouw met bieb geven. „In het begin was de bibliotheek een heel klein bovenzaaltje in het gebouw aan de Oude Delft 95, zonder geschoold bibliotheekpersoneel,” vertelt Ruijgrok. „De collectie van de universiteit van Franeker, failliet gegaan in 1811, kwam gedeeltelijk bij ons en het ministerie van Binnenlandse Zaken schonk boeken.”

▲ Medewerkers Addie Ritter en Marietje Ruijgrok in de moderne TU Delft Library, een leerplek voor studenten. FOTO FRED NIJS

▲ Bibliotheek aan de Doelenstraat in de jaren '30. FOTO TU DELFT LIBRARY

Door schenkingen en ruilingen nam het aantal boeken in een gigantische vaart toe. In 1865 werden enkele muren weggebroken om meer ruimte te creëren en niet veel later kwam daar een collegekamer bij. Ook de gangen puilden uit van de boeken. „Het ruimtegebrek was op den duur zo erg dat een curator klaagde dat het meer leek op een handelaar in oude boeken dan een bibliotheek,” aldus Ruijgrok.

Ondertussen veranderde de Akademie naar Polytechnische School en later Technische Hogeschool. De nieuwe bibliothecaris Heyrmans begon ruilingen met buitenlandse bibliotheken én pleitte voor een nieuw, apart gebouw voor de bibliotheek. Na veel gesteggel openden in het najaar van 1915 de deuren aan de Doelenstraat 101. „Eindelijk kon de ruimte echt als bibliotheek wor-

den ingericht en dat was ook wel nodig met inmiddels 180.000 boeken,” zegt Ruijgrok. „Het personeel steeg van drie naar zeventien medewerkers.” Bezoekers konden in een rustige atmosfeer lezen, zonder gestoord te worden door voortdurend heen en weer geloop, en beamtben hadden meer ruimte om te catalogiseren en te ordenen.

Scheepvaart

Onder leiding van bibliothecaris A. Korevaar kwam de bibliotheek eind jaren '20 met een Centrale Technische Catalogus, waar de boekencollecties van grote bedrijven in werden opgenomen, zoals Philips en het Historisch Scheepvaartmuseum in Amsterdam. Delft werd een populair informatiecentrum, waar geleerden en studenten uit het hele land van gebruik maakten. Ook kwam er

HOOGTIJDAGEN

‘Je kocht wat je leuk vond, bepaalde zelf de collectie’

In de hoogtijdagen stond het budget nooit in de weg, weet Addie Ritter nog. ‘Je kocht wat je leuk en nuttig vond, sprak met onderzoekers en bepaalde zelf de collectie. Dat is behoorlijk veranderd.’

Tegenwoordig zijn bijna alle aanschaffingen digitaal en moet er meer op de centen worden gelet. Marietje Ruijgrok probeert voortdurend subsidies binnen te krijgen, om boeken in te kunnen scannen en op de computer leesbaar te maken. Trots laat de beheerder van oude collecties haar domein zien, de schatkamer - ‘Trésor’ -, waar alle boeken en tijdschriften

van voor 1800 staan. „We hebben een eigen restaurateur die de 45.000 banden bijhoudt. De collectie bestaat onder meer uit boeken van de 45 Delftse faculteit- en sectiebibliotheken die er nog in de jaren '60 waren.” Het was praktisch en goedkoper om alles onder één dak te brengen en daarom sloot in 2012 de laatste facultaire bieb. Alleen bouwkunde heeft nog een eigen dependance. Bij de nieuwe naam, TU Delft Library, hoort een nieuwe functie. De bibliotheek is steeds internationaler geworden - je hoort er veel Engels - en een leerplek voor duizenden studenten.

meer luxe voor de bezoeker, zoals in 1955 de typekamer voor studenten. „Voor 30 cent per uur kon je daar gebruik van maken,” zegt Ruijgrok. „Er waren drie schrijfmachines, waar de student al zijn materiaal kon laten liggen tot hij klaar was.”

De telex, een apparaat waarmee op elektrische wijze brieven konden worden verstuurd, en de bibliofoon verschenen in de jaren '50. Maar ook de microfiches met leesapparatuur en snelkopieerders kwamen in zicht. „Bij de bibliofoon draaide je het nummer van een bepaald boek en dan ging het lampje bij de juiste kast branden,” legt Ritter uit. „Later kwam er een wentelgoot, waardoor

het boek van vier verdiepingen naar de uitleenbalie gleed.” Ruijgrok vult aan: „Terwijl je tegenwoordig vaak een half uur moet wachten.”

Bij veel andere bibliotheken gaan de medewerkers wegens bezuinigingen nog maar een paar keer per dag naar het magazijn, maar de Delftenaren proberen hun dienstverlening zo hoog mogelijk te houden. „Personeel dat voor 12.00 uur een boek bestelt, heeft hem 's middags op het bureau liggen,” zegt Ritter trots. Ruijgrok kijkt verbaasd op. Ze wist niet dat die dienstverlening er nog steeds was. „Er zijn continu veranderingen, maar sommige dingen blijven gelukkig hetzelfde.”